ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет:	Аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології
Кафедра:	Анімація та інтерактивні медіа
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В2 Дизайн
Рівень вищої освіти:	Перший
Рік навчання:	1
Семестр:	1, 2
Вид дисципліни:	З циклу професійної і практичної підготовки

ОСНОВИ ФОРМОУТВОРЕННЯ

Семестр 1, 2 (осінь 2026 – весна 2027)

Викладач ПЕДАН Інна Вікторівна, старший викладач
E-mail *inna.pedan.art@gmail.com*
Заняття *За розкладом*
Адреса Ауд. 108, поверх 1, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон +38 (057) 706-15-64, кафедра «Анімації та інтерактивних медіа» ХДАДМ

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг знань з дисципліни «Методика проєктної діяльності», яка викладається паралельно із дисципліною «Основи формоутворення».

МЕТА І ЗАДАЧІ КУРСУ

Мета дисципліни «Основи формоутворення» є набуття знань, умінь та навичок із предметно-пластичної морфології, формально-композиційної художньої «мови» об'єктів дизайну.

Основна спрямованість курсу визначається професійною адаптацією мислення, візуальних особливостей сприйняття тривимірної форми, одержанням початкових навичок роботи із формою, оволодінням естетичними засобами композиційної організації формально-логічних об'єктів та засобів художньої виразності об'ємно-просторових структур.

Задачі дисципліни – розвиток об'ємно-просторового мислення, формування початкових навичок сприйняття та аналізу об'ємної форми, використання прийомів формоутворення об'ємно-просторових структур; набуття проектно-технічних знань для творчого оперування із формою, рельєфом, площиною, простором.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг навчального навантаження дисципліни «Основи формоутворення» на 1 курсі становить 8 кредитів ECTS (240 годин, у тому числі аудиторних – 120 годин практичних занять (60 годин на кожен семестр), та 120 годин самостійної роботи (60 год на кожен семестр). Структура дисципліни складається з 4-х модулів по 2 модулі на семестр. Формою контролю є екзаменаційний перегляд. Загальний обсяг навчального навантаження дисципліни «Основи формоутворення»:

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 1

Тема 1-7. Ознайомлення з методикою формоутворення. Базові поняття та техніки.

СЕМЕСТР 1, МОДУЛЬ 2

Тема 1-8. Проєктна складова у формоутворенні. Виконання проєкту та його репрезентація.

СЕМЕСТР 2, МОДУЛЬ 1

Тема 1-7. Формоутворення персонажа: принципи, техніки, методи.

СЕМЕСТР 2, МОДУЛЬ 2

Тема 1-8. Адаптація проєкту під функціональне формоутворення, переосмислення формообразу.

Дисципліна забезпечує загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК 2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і комп'ютерне моделювання об'єктів дизайну.

ФК 3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

ФК 8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

ПРН 10. Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.

ПРН 15. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення практичних занять. Самостійна робота студентів спрямована на закріплення тем практичних занять.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Педан І.В. Основи Формоутворення (практичний курс) : метод. рекоменд. Для студентів 1 курсу. Харків : ХДАДМ, 2024, 124 с.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні проєктні розробки з дизайну мультимедійної продукції, дані про авторів та дизайнерські школи, творчі групи і т. ін. можна переглянути у мережі інтернет. Відповідні посилання на потрібні веб-сайти надаються викладачем під час занять, або за проханням студентів після закінчення практичного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ, ОБЛАДНАННЯ І ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, стаціонарний комп'ютер) з можливістю демонстрації графічних матеріалів і виходу до мережі Інтернет.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

1. Для дистанційних занять використовується програма ZOOM та Google Classroom за певним розкладом (посилання надаються у внутрішній групі Telegram). Інша комунікація (консультації) відбувається шляхом листування у Telegram.

2. На внутрішній Google Диск кафедри висилаються робочі файли з розширенням *jpg. або mp4.* Презентації – з розширенням pdf або jpg. Файли підписуються таким чином: *прізвище_назва завдання.*
3. Всі питання, пов'язані із дисципліною, можуть вирішуватися у внутрішній групі Telegram, де викладено додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Заняття ґрунтуються на взаємоповазі. Вітається завзятість та усидливість. Під час занять необхідно вимкнути звук телефонів (або Zoom чи Google Meet у випадку дистанційних занять). За необхідності студент має спросити дозволу вийти з аудиторії (покинути Zoom чи Google Meet).

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певний етап, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання або продемонструвати на практиці.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх практичних працях. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів. Також випадок буде розглянуто комісією з академічної доброчесності.

Корисні посилання:

https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html
https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Вид заняття	Зміст	Год.	Деталі
Семестр 1, модуль 1				
1 тижд.	Практ.	**Тема 1.** Вступне заняття.	4	Задачі курсу; структура і форма викладення матеріалу
2 тижд.	Практ.	**Тема 2**. Круглий стіл. Поняття, терміни, методики	4	Обговорення матеріалів і інструментів
3 тижд.	Практ.	**Тема 3**. Пошуковий етап	4	Пошук та обговорення концептів, їх змістовного наповнення та перспектив.
4 тижд.	Практ.	**Тема 4.** Макетування: площина; площина + об'єм	4	Початок виконання макетування
5 тижд.	Практ.	**Тема 5.** Макетування: лінія + об'єм	4	Продовження макетування
6 тижд.	Практ.	**Тема 6.** Макетування: лінія + об'єм + маса	4	Продовження макетування
7-8 тижд.	Практ.	**Тема 7.** Круглий стіл.	8	Відбір найкращих макетів для перегляду. **Модульний контроль**
Семестр 1, модуль 2				
9 тижд.	Практ.	**Тема 1.** Круглий стіл.	4	Обговорення проектів та вибір напрямку реалізації експонування
10 тижд	Практ.	**Тема 2.** Масштабування проєкту.	4	Робота із макетом

11 тижд.	Практ.	**Тема 3.** Реалізація проєкту в масштабі 1:1.	4	Робота з макетом
12 тижд.	Практ.	**Тема 4.** Виконання проєкту.	4	Нюансування кінцевого об'єкту.
13 тижд.	Практ.	**Тема 5**. Виконання проєкту (продовження).	4	Обговорювання фотографічної репрезентації проєкту.
14 тижд.	Практ.	**Тема 6-7.** Виконання проєкту (продовження).	4	Фотографування: головний кадр, деталі; експерименти зі світлом
15 тижд.	Практ.	**Тема 8.** Виконання проєкту (продовження).	4	Завантаження на гул-диск творчої частини, технічного та концептуального опису проєкту. *Підготовка до семестрового перегляду*.
				Екзаменаційний перегляд
Семестр 2, модуль 1				
1 тижд.	Практ.	**Тема 1.** Вступне заняття.	4	Видача завдання за темою «Персонажі».
2 тижд.	Практ.	**Тема 2.** Обговорення ідей персонажів.	4	Макетування персонажа на основі пластичного матеріалу.
3 тижд.	Практ.	**Тема 3.** Консультування.	4	Макетування персонажа на основі лінійного матеріалу
4 тижд.	Практ.	**Тема 4.** Консультування.	4	Макетування об'ємних та лінійних форм на основі файнд-арт, реді-мейд, інші.
5 тижд.	Практ.	**Тема 5.** Консультування.	4	Створення історії-казки-оповіді або написання вірша про одного або групу персонажів, концепції
6 тижд.	Практ.	**Тема 6.** Консультування.	4	Доопрацювання макетів.
7-8 тижд.	Практ.	**Тема 7.** Круглий стіл.	8	Відбір найкращих макетів для перегляду (15 затверджених макетів). Виконання колажів по роботах за перший модуль. **Модульний контроль**
Семестр 2, модуль 2				
9 тижд.	Практ.	**Тема 1.** Круглий стіл.	2	Обговорення проектів та вибір одного образу для подальшої розробки та макетування.
10 тижд	Практ.	**Тема 2.** Адаптація обраного макету під функціональне формоутворення.	2	Переосмислення задуманого формообразу як речі.
11 тижд.	Практ.	**Тема 3.** Реалізація проєкту в масштабі 1:1 в матеріалі.	2	Обговорення та консультування.
12 тижд.	Практ.	**Тема 4.** Реалізація проєкту в масштабі 1:1 в матеріалі.	2	Обговорення та консультування.
13 тижд.	Практ.	**Тема 5.** Реалізація проєкту в масштабі 1:1 в матеріалі.	2	Обговорення та консультування.
14 тижд.	Практ.	**Тема 6.** Реалізація проєкту в масштабі 1:1 в матеріалі.	2	Обговорення та консультування.
15 тижд.	Практ.	**Тема 7-8.** Виконання проєкту. Доведення проєкту до остаточного фінального варіанту. *Підготовка до семестрового перегляду*	2	Фотографування: головний кадр, деталі, нюанси; експерименти зі світлом, рекламне фото. Завантаження на гугл-диск проєкту (чб-автопортрет, фотографії з макетами, колажі, world-документ з концептом або казкою).
				Екзаменаційний перегляд

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Завдання	Тема	Форма звітності	Бали
Модуль 1	Тема 1-7. Виконання практичних завдань	*Модульний перегляд*	0-40
Модуль 2	Тема 1-8. Виконання практичних завдань	*Модульний перегляд*	0-40
	Виконання навчального об'єму		0-20
	Всього за 1 (осінній) семестр	*Залік*	**100**
Модуль 1	Тема 1-7. Виконання практичних завдань	*Модульний перегляд*	0-40
Модуль 2	Тема 1-8. Виконання практичних завдань	*Модульний перегляд*	0-40
	Виконання навчального об'єму		0-20
	Всього за 2 (весняний) семестр	*Залік*	**100**

*Загальна кількість **100** балів включає **80** балів за практичну роботу і **20** балів за виконання навчального об'єму перегляду.*

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	0–10	0–40	0–50	Критерії оцінювання
A+	10	40	50	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, що знайшло відображення в якісно виконаному завданні, з проявом творчого підходу. Розширив роботу до рівня участі у конкурсах та опублікував теоретичну частину (тези/стаття до конференції/журналу). Не мав жодних пропусків занять без поважних причин.
A	9	38-39	48–49	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин. Подача акуратна, креативна, без помилок.
A-	8	35–37	47–49	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без значних помилок.
B	5–7	32–34	45–48	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька помилок.
C	4	30–33	41–44	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки.
D	2–3	28–32	34–39	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з розумінням побудови конструкцій.
E	1	27–29	32–33	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо), проблеми з розумінням побудови конструкцій, присутні ознаки недоброчесної роботи.
FX	0	0	0	Пропуск поточного контролю

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання оцінки необхідно пройти поточні етапи контролю у формі перевірок процесу аудиторної та самостійної роботи. У випадку невчасного виконання завдання оцінка знижується до 5 балів (в залежності від модуля та складності завдання).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за:
а) участь у конференції або публікацію статті за темами дисципліни (5 та 10 балів відповідно);
б) участь у конкурсах та/або виставках за темою дисципліни (всеукраїнські – 5, міжнародні – 10);
в) активність на заняттях, участь у житті групи тощо (1–3).
Максимальна кількість балів-бонусів – 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. ХДАДМ: Колорит. 2005. 243 с.
2. Опалєв М. Л., Саввіна К. С. Етапи розвитку анімованої типографіки в моушн-дизайні // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2014. № 8. С. 77–80.
3. Педан І. В. Колаж в арт-дизайні: становлення та художні особливості // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2015. № 2. С. 44–49.
4. Педан І. В. Художні властивості природних матеріалів у предметному дизайні: наслідування та інтерпретація // Культура України. 2022. № 77. С. 65–72.
5. Педан І. В. Наративні та контекстуальні особливості художньої мови сучасного колажу (на прикладі образів міста у творах 2010–2020-ті рр.) // Український мистецтвознавчий дискурс. 2024. № 6. С. 169–179.
6. Педан І. В. Мистецтво редімейду між формальними задачами та художнім жестом: пластична мова у контекстах матеріальності речі // Теорія та практика дизайну. 2025. № 35.
7. Северин В. Виставковий дизайн: інформаційно-комунікативна специфіка // Вісник Харківської державної академії дизайну та мистецтв. 2015. № 1. С. 41–44.
8. Сьомкін В. В. Дизайн як соціально-культурна категорія // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2015. № 3. С. 28.
9. Трегуб Н. Є. Арт-дизайн меблів для рекреаційних просторів м. Харкова // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2008. № 5. С. 116–122.
10. Третяк Ю. В., Корпусова О., Клещова А. Основні закономірності формоутворення в органічному дизайні // Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. 2016. С. 189–197.
11. Удріс-Бородавко Н. Колаж у формуванні національної модели графічного дизайну України XXI століття // Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство». 2018. № 38. С. 268–280.
12. Цой М. Дизайн як складна система (механізми, інструменти взаємодії) // Theory and practice of design. 2013. № 4. С. 179–185.
13. Щуцька Г., Бойченко Л. Концепція формоутворення взуття як арт-об'єкту // Актуальні проблеми сучасного дизайну. Київський національний університет технологій та дизайну. 2018. № 3. С. 265–268.